

Biblioteca de filosofie

Rugă pentru Cioran

Am cunoscut mai demult niște studenți la Teologie care-și puneau destul de serios întrebarea dacă Cioran se va duce în rai sau în iad, înclinând spre a doua posibilitate. Cartea Înalt Prea Sfințitului Calinic, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului, semnată Calinic Argeșeanul, *Adevăratul Cioran* (Ed. Eikon, București, 2015) le-ar putea oferi lor și tuturor celor înclinați spre verdictul privind mântuirea celorlalți un exemplu de atitudine creștin ortodoxă. Se remarcă imediat că Parintele nu judecă, nu numai în sensul că nu se pune în locul lui Dumnezeu, dar și la nivel „omenesc prea omenesc”. Desigur, amendează exagerările cioraniene, îl mustră pentru blasfemiile proferate la adresa creștinismului, dar o face după o prealabilă înțelegere plină de compasiune și uneori de milă a frământărilor și neliniștilor sale. Pentru autor este o certitudine că negațiile „marelui înrăit” maschează o căutare autentică a lui Dumnezeu. Primul text se intitulează chiar: *Scrive ca un convertit*.

Cartea este alcătuită din niște mici eseuri, fiind astfel în consonanță cu stilul și spiritul lui Cioran, structurate în general astfel: o scurtă introducere de factură teologico-morală, un citat din Cioran, un comentariu succint și o concluzie de multe ori sub formă de întrebări. Acestea sunt adresate sieși și nouă ca îndemnuri de a nu judeca, ci de a ne pune mai întâi pe noi înșine în chestiune.

Actualmente opera lui Cioran pare a fi intrat „într-un con de umbră”. Unii intelectuali nu-l iau în serios, considerându-l doar un mare stilist, alții se ocupă de opțiunile lui politice din tinerețe, iar tinerii nu-l prea mai citesc. În ceea ce-i privește pe aceștia din urmă cred că intuiesc motivul: fiecare rând scris de Cioran, deși pare simplu, conține

interacționează fie și doar vizual, așa cum evocarea urmelor reginei Maria de la Balcic îi impune o concluzie nostalgică, pe care tot „călăului” i-o mărturisește: **marea nu e capela Stella Maris, / călăule, / în zidurile mării nu se prind rădăcini**.

După cum arătam, volumul este o amplă elegie, având drept punct de plecare condiția, cel puțin tristă, a omului încorsetat de **zid**, cartea fiind, astfel, un strigăt care vestește victoria, prin creație, a ființei gânditoare, căreia i s-a oferit, totuși, în compensație, față de starea carcerală destinală, privilegiul gândirii și al artei. Autoarea se realizează, astfel, șirului imens de artiști care, din Antichitate și până acum, conștientizează precaritatea omului și, poate și mai mult, nefericirea de a o înțelege. Așa se poate justifica, de pildă, întrebarea plină de dramatism și îndreptată tot spre „călău”: **Cât poate trăi ingerul, / călăule, / după ce și-a smuls aripile?**

În iminența scindării inexorabile, cu manifestări ritualice, dar fără neliniștea obișnuită, interlocutoarea „călăului” clamează: **grăbește-te! / înainte să mă taie în două părți inegale, / căzute de o parte și de cealaltă**. Îi rămâne însă o armă / un antidot în fața prezentului care fracturează: amintirea, pentru sublinierea valențelor căreia și-l ia martor tot pe el: **Nu-i așa, / călăule, / că nici tu nu știi / cum se poate ucide o amintire?** Numai că amintirea nu dă șansa reversibilității, drept care vocea lirică mărturisește: **blestemată sunt să nu mai pot desface / ceea ce odată nod s-a făcut**. Și, totuși, există **Cartea a treia, Desfacerea!**

Sorescian, în unele poeme (ca în **Scrisori de pe front**, de pildă), la nivelul expresiei, dar și al imaginarului, discursul liric al lui Ani Bradea este asemenea unui râu care curge agale, fără involburări, susurându-și, cu aceeași tonalitate cântecul: **în lipsa ta / desenez un curcubeu, / pe care-l spânzur / de cerul strâns / tot mai dureros / în carnea zidului / ce-i creștea coaste. / azi chiar a sângerat puțin, / dar l-am oblojit cum am putut, / cu o față ruptă din suflet**.

implicat un bagaj cultural imens, condiția pentru a-l recepta fiind să intri în rezonanță cu acesta, nemaivorbind de intensitatea dramei sale, greu de înțeles într-o lume atât de pragmatică. Și apoi, în aparenta simplitate a stilului său, Cioran este inimitabil.

Referindu-se mai ales, dar nu exclusiv, la cărțile sale românești, Calinic Argeșeanul le interpretează, cum era de așteptat, în cheie teologică. Aceasta înseamnă că-l ia foarte în serios pe Cioran, tocmai din perspectiva problemei mântuirii. Din pasaje alese pentru a fi citate și comentate iese la lumină cu precădere sensibilitatea creștin ortodoxă a fiului preotului din Rășinari. În zona aceasta îl regăsește autorul pe „adevăratul Cioran”. La reușita întâlnirii contribuie însă vocația de moralist comună amândurora, la care se adaugă simțul umorului. „Deseori umorului <<de pateric>> din textele lui Cioran îi răspunde umorul <<marca Ion Creangă>>, atât de apropiat spiritului și locului de baștină al lui Calinic Argeșeanul”, scrie în *Cuvânt înainte* Adrian Alui Gheorghe. Îmi pot imagina cu ușurință o întâlnire față către față între cei doi și cred că s-ar fi râs mult.

Sunt multe teme prin prisma cărora este abordată opera cioraniană: orgoliul, egocentrismul, plictisul, acreala, păcatul, vina, rugăciunea, mistica, muzica... Pentru a arăta că ele se corelează chiar și atunci când se contrazic, autorul le grupează două câte două în ultima parte numită: *În loc de postfață*. Remarcabil este tonul personal care nu evită mărturisirea nedumeririlor, uneori supărarea, dar, în opinia mea, de cele mai multe ori admirația față de cel pe care-l consideră neegalat de nimeni în îndrăzneala față de Dumnezeu. Anumite expresii cu iz neaș precum: „Pe Cioran, din când în când, Păcală îl

Începând cu a doua carte, strigătul pomenit (cu accente de litanie) este îndreptat spre absența fie a cuiva (un **el**, a cărui amintire este risipită în cioburi, pe care femeia îndrăgostită doar le „citește”, cărora le alege sensurile, dar le lasă amestecate cu fragmente de întâmplări, de gesturi, dintr-o etapă a unui „noi” efemer, prelunge în amintirile ei), fie a ceva, care nu poate fi decât materializarea visurilor, pentru care caută sprijin în livresc, situându-se în aceeași paradigmă cu omonima poetei, zidită de Manole la Argeș (figură arhetipală a universului spiritual românesc, unde femeia este eroina actului sacrificial), ori, până la un punct, cu nefericita Anna Karenina, femeie jertfite, într-o anumită măsură, cu bună știință: **Doar iubirea pentru tine / mă oprește să fiu o karenină, / chiar dacă port același nume cu ea**. Iar prezența celui alt, fie și pasageră, este o altă sursă de cunoaștere a propriilor limite: **de-acum voi învăța / ce-nseamnă resemnarea. / zidurile îmi vor absorbi din nou speranțele**.

Mai departe, *Submarginea* se impune, în ultima **carte** a volumului, drept paradisul pierdut, matricea spirituală, spațiul care adună real și magic, din care se face **o țară / crescută-n coasta pustiului**, înconjurată, la rândul ei, de **zid**, ce poate fi străpuns doar **dacă ai sufletul ca aripa de inger / și trupul netemător de durere**. Este partea cea mai valoroasă a cărții lui Ani Bradea, care, extrasă din context, poate constitui nucleul unei cărți cu autonomie față de cea în care este cuprinsă acum, după cum fragmentele finale ale poemelor pot, la rândul lor, să alcătuiască un singur text, cu tonalitate psalmică și cu o încărcătură dramatică aparte, în care se concentrează, cu deosebire, disperarea celei care dă vieții sale, prin poezie, o altă dimensiune.

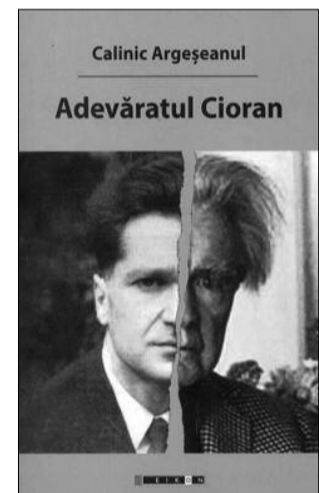
Volumului i se accentuează, așadar, din perspectiva ultimei **cărți**, aspectul de drum al ființei către ea însăși: pornită – prin visul de la început –, odată cu **Facerea**, de la contemplarea datelor cu care omul este înarmat de / pentru viețuire, asumându-și,

plimba cu ușa prin copaci” sau „Înfurcure mare cu așa balaur”, au rolul de a îmblânzi unele dintre enormitățile scrise de Cioran. Înțelegerea ierarhului scriitor se exprimă uneori sub forma unor întrebări voit candid: „Să credem că Cioran ne-ar îndemna la rugăciune?”. „A fost aspirat în Dumnezeu?” sau prin declarații directe după ce a fost cucerit de frumusețea și profunzimea vreunui aforism: „Doamne! Cum să nu-l iubești!”. Deși sentimentele trezite de lectura lui Cioran sunt contradictorii, - „când îl <<ridicam>> până la cer, când îl <<cădeam>> în timp” - autorul este dispus să-i ierte aproape totul cu excepția faptului că în opinia sa unii ar fi ajuns la disperare sau chiar s-ar fi sinucis după ce l-au citit. Nu am cunoștință de așa ceva și nici nu prea cred. Pesimismul cioranian are de fapt un efect tonic: nu-i puțin lucru să-ți vezi exprimate strălucit angoasele, îndoielile, incertitudinile. Dacă cineva s-a sinucis după ce l-a citit pe Cioran cu siguranță nu l-a înțeles cum trebuie.

Comentariile lui Calinic Argeșeanul sunt, așa cum remarcă subtil Adrian Alui Gheorghe, exerciții de exorcizare a „drăcușorului care se hârjonea cu textele și sub textele într-o pagină de Emil Cioran”, dar pot fi totodată și forme de rugăciune pentru sufletul frământat al celui de la a cărui moarte s-au împlinit pe 20 iunie 2016, 21 de ani.

N-aș vrea să închei fără a cita o scurtă concluzie definitivă atât pentru atitudinea lui Calinic Argeșeanul față de Cioran, dar care în concentrarea sa aforistică dovedește valabilitatea butadei cum că a admira înseamnă a egala: „Când îl căutam pe Dumnezeu, El este foarte aproape de noi! Să îndrăznim! Cei fricoși nu se vor simți bine în Paradis”.

apoi, **Rătăcirile** (prin tribulații personale și acumulări culturale), oprindu-se la analiza iubirii și a impactului acesteia asupra înțelegerii existenței, poeta dezvăluie, în final, corolarul acestui întreg traseu parcurs, adunat în **Povești din Submarginea**, toponim, în primul rând, sufletesc, pe care, adresându-se, mereu, aceluiași „călău”, îl explică: **Submarginea e țara-n care m-am născut eu, / călăule, / pe când tu puneai deja la incolțit semințe de moarte**. Iar **Submarginea**, așa cum o conturează poeta, este, mutatis mutandis, un fel de Macondo, la care chiar face referire, spre finalul volumului (vorbind despre **peretele vegetal al acestui macondo / ce se va închide, / cititorule, / imediat ce tu vei isprăvi poveștile din carte**), situat la confluența realului cu magicul, suspendat în amintiri, obârșia, la care întoarcerea nu se mai poate face decât parțial (nu neapărat în / sub **chip de nor sau dor**, cum spune Blaga), de pildă, **amputată de tine fără anestezic** și cu sentimentul retrairii unui **scenariu de Bulgakov**, într-un peisaj devastat de flacăra gândurilor, cvasi-apocaliptic pentru ființa care îl receptează, cu atât mai mult cu cât locul acesta este cel în care s-a plămădit cea pentru care, ulterior, s-a metamorfozat în axis mundi, adică totul și aș putea cita, în final, în sprijinul acestor afirmații, tot poemul **VI**, din ultima **carte**, dar am să mă rezum la câteva fragmente: **În Submarginea / nimic nu se întâmplă în secret, / viața cetății e mereu la vedere. / (...)** / **Aici femeile nasc numai noaptea, / pentru a-și putea plimba pruncii / dimineața devreme, / cât încă e răcoare / (...)** în fața porților, / pe băncuțe păzite cu strășnicie / chiar și pe timpul nopții, așteaptă, / cu nerăbdarea tremurându-le sub unghii, / ursitoarele bătrâne. / (...) / **La prânz, / trec miresele, / cu mijlocul rotunjit deja / (...)** / **Aici carele mortuare / trec întotdeauna seara, / când se mai potolește fierbințeala / matrimonială, iar șanțul adânc / e spălat în urma lor într-un singur sens (...)**.

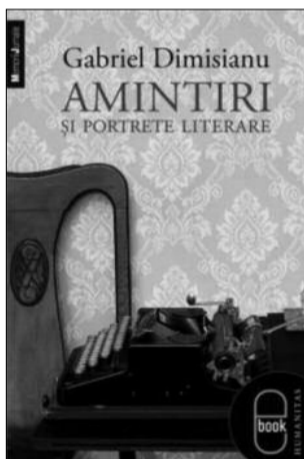

...volumul este o amplă elegie, având drept punct de plecare condiția, cel puțin tristă, a omului încorsetat de **zid**, cartea fiind, astfel, un strigăt care vestește victoria...

GABRIEL DIMISIANU - 80

O viață în slujba cărților ...celorlalți

Ca oricare critic de vocație dedicat în special prozei, Gabriel Dimisianu ambiționează să scrie roman, să dea un suflu epic scrierilor sale, să facă tipologie, portretistică și dacă se poate, frescă.

aniversare

De fel din Brăila, criticul, istoricul literar, memorialistul-diarist Gabriel Dimisianu (n.1936) n-a avut tăria să renunțe în 2010 la Premiul Național de Literatură, acordat de U.S.R. (deși mai luase trei, ce-i drept, nu naționale, plus „Titu Maiorescu” al Academiei Române), în favoarea naratorului și dramaturgului Fănuș Neagu (n. 1932, tot de prin părțile Brăilei), aflat pe patul unei rezerve de spital (Elias) de mai mulți ani, pradă unei boli incurabile și care se va stinge peste mai puțin de un an. Așa se face că i-a rămas dator lui „nea Fane” cu cel puțin o monografie.

Răsfațat al vremurilor și regimurilor, al circumstanțelor și criticii, al editorilor, juriilor și comisiilor de tot felul, talentatul publicist și cronicar, celebru și prin mustața sa inconfundabilă a la Ion Barbu, s-a înconjurat de cărți încă de tânăr (ba chiar din copilărie, dacă e să punem la socotă faptul că tatăl său a fost librar mai întâi la Brăila și la Constanța, și din nou la Brăila) așa cum aflăm și din eleganta carte *Jurnal. Oameni și cărți*, C.R., 2008, 380 p., la care ne vom referi în continuare. S-a lăsat călăuzit de drastice precepte morale tip *ora et labora*, monogamie, civilitate, un cult selectiv al prieteniei, al mentorilor săi, al solidarității față de propria generație, vizibil și în volumul pomenit.

Având încă de tânăr simțul datoriei și chiar al ...monarhiei, Gabriel Dimisianu nu a făcut greșea de a-și atribui o inexistentă disidență anticomunistă; a fost și va fi, inclusiv în scris, un om al echilibrului, al căii de mijloc, al intermedierei, al temperanței agrementate cu un umor special. A avut mereu grijă să-și relativizeze judecățile, inclusiv cele de valoare, conștient că adevărul, mai ales „despre oameni și cărți” nu-i poate aparține în exclusivitate.

Noi nu l-am cunoscut mai bine (relații strict profesionale!) decât după 1990, când marele critic a devenit mai „democrat”, adică mai accesibil și comunicativ, deși la fel de sobru, reticent, într-o perpetuă defensivă, aparent sever. Avea și motive, căci majoritatea autorilor îl asaltau cu sute de cărți, fie prin poștă, fie prin mijlocirea Editurilor, fie personal (la diverse sindrofii), pe stradă sau chiar...acasă (de tot hazul este relatarea unei astfel de...”agresiuni” la domiciliu din partea prozatorului I.B., posibil grafoman), în speranța că vor obține măcar o notă în „R.L.”

Spre deosebire de acești naivi incurabili, noi ne vindecam de mult de asemenea gesturi donquijotești. Nu ofeream propriile cărți criticilor, ci ceream pe-ale altora. Văzându-ne pe culoar, marele critic ne invita în modestul său colț din biroul redacției „România literară” din str. Moxa; ne propunea, ca și cum ne-ar fi făcut o mare concesie, spre „recenzat” cărți despre care, la drept vorbind, n-ar prea fi scris nimeni. A fost totuși de acord, cam cu vreo trei propuneri din partea noastră în șase ani, să zicem, cu condiția ca volumele să nu fie semnate de „mandarinii” scrisului de după anii nouăzeci, așa zisa „elită” gerontocrată sau tinerii geniałoizi publicați în virtutea unor considerente mai curând cronologice sau comerciale, decât axiologice. Acest tip de autori era domeniul aproape privat al unor DCE, C.C., A.Ș, S.L. sau D.C.M (și Gabriel Dimisianu folosește în fragmentele de jurnal (atașate cărții despre care vorbim) inițialele unor autori, de cele mai multe ori indescifrabile.

De bine de rău, recenziile noastre apăreau, cele mai scurte în special, după o lună sau chiar două, Statutul și tratamentul de care ne bucuram în ochii lui Gabriel Dimisianu era cel al unui etern debutant, în ciuda celor peste patruzeci de cărți (ce-i drept mai mult de jumătate traduceri din și în limba italiană),

publicate după 1990 (a se vedea fișa biobibliografică asubsemnatului pe Internet), și a paginilor de critică literară găzduite după 1995 aproape săptămânal, ani la rând, de revista „Luceafărul” condusă până la moarte (dec. 2007), subită și nedreaptă, de generosul romancier Marius Tupan. Amintim ca fapt divers că până în 1989 nu ni se publicau decât niște biete traduceri din poezia universală; singurele „articole”, despre poezia și proza lui Cesare Pavese, ne-au fost tipărite de Dragos Vrâncianu în „Luceafărul” prin 1965, un fel de abstract al viitoarei noastre lucrări de diplomă. Așa se face că am devenit membru al UR abia prin 1994. Dar mai bine să punem capăt acestor însemnări ce nu prea au a face cu destinul exemplar al personalității în cauză, ele nefiind probabil decât reflexele unei subiectivități delirante, flagelată de o nemântuită susceptibilitate și varii idiosincrazii.

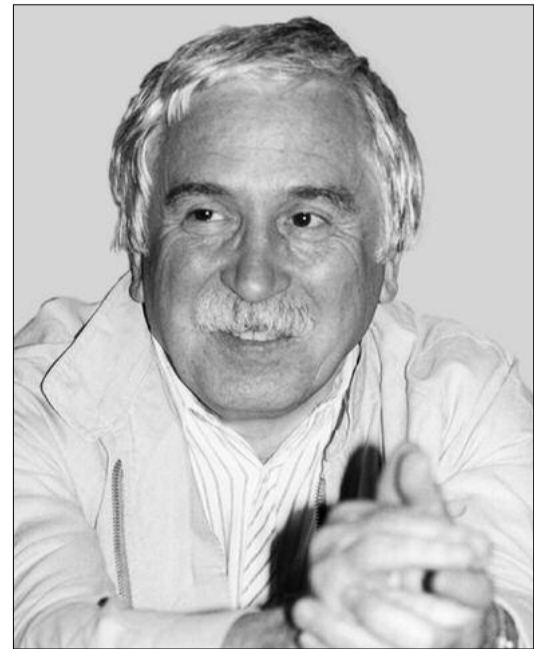
Ca oricare critic de vocație dedicat în special prozei, Gabriel Dimisianu ambiționează să scrie roman, să dea un suflu epic scrierilor sale, să facă tipologie, portretistică și dacă se poate, frescă. Reușește, cel puțin în cazul acestor cărți, mai ales în evocarea societății Brăilei antebelice, scriind despre oameni care au fost, despre propria copilărie, ce în ciuda vitregiilor istoriei, nu poate fi „furată”, teză pe care criticul o ilustrează cu propriile întâmplări ale copilului „programat” să modifice realul în feerie, dar și în paginile de jurnal început în 1992. Adevărul e că această carte am citit-o cu reală plăcere, ca pe un roman bun.

Așadar *Oameni și cărți*, cam al treisprezecelea volum al criticului, evocă și recuperează cu pioasă afecțiune, cu un farmec „obiectiv” dacă putem să asociem aceste două cuvinte, „prezența vechilor scriitori” tip Tudor Vianu, Gala Galaction, Georgeta Mircea Cancicov, Ury Benador, Vladimir Streinu sau Șerban Cioculescu, Tudor Arghezi, Zaharia Stancu, George Ivașcu, un fel de *paradis pierdut*, id est normalitatea civilizației și literaturii românești vs. *Cetatea asediată*. Sentimentul insecurității indus de aceasta era neutralizat de mitul dezavuat de Eugen Negrici al „rezistenței prin cultură”. În capitolul „Amintiri și portrete literare” sunt prezenți și Geo Dumitrescu, Paul Georgescu, Ov. S. Crohmălniceanu, dar și S. Damian, în proximitatea cărora tânărul filolog Dimisianu se va forma ca publicist, critic și scriitor. Ultimii trei i-au fost modele (pozitive și totodată negative) prin ambivalența evoluției lor, de la dogmatism și criteriile ideologiei intransigente la valorizarea reușitelor artistice, stilistice, estetice ale unor autori precum Marin Preda (începând cu „Moromeții”), Nichita Stănescu, Ștefan Bănuțescu, Cezar Baltag, Nicolae Velea, D.R. Popescu etc. Asemănătoare va fi și parabola critică de mai bine de patru decenii, mutatis mutandi, a lui Gabriel Dimisianu, de la volumul de debut „Schite de critică”(1966) din care „nu se poate reține nimic” căci se simt concesiiile făcute Cezarului, spre propria pagubă, până la admirabila carte „Clasici români din secolele XIX și XX”. Nu altfel vor fi evoluat tinerii debutanți și colegi de generație Matei Călinescu, Eugen Simion etc.

Gabriel Dimisianu nu pregetă să dedice nenumărate pagini tip flash-uri, anecdotice spumoasă, călătorii (în Cuba), libațiuni, întâlniri, pelerinaje, funeralii, credincioasă recunoștință, ferpar sau reconsiderare critică, unor figuri uitate și colegi de muncă precum poezii Marcel Mihalăș, de meserie inginer chimist, din al cărui „cerc” mai restrâns au făcut parte Valeriu Cristea, Lucian Raicu, bucovineanul Marin Tarangul (ex-deținut

politic pentru „uneltire împotriva orânduirii sociale”, emigrat la Paris în 1979 unde va susține rând pe rând trei doctorate), exuberantul Miron Kiropol și persiflantul Virgil Mazilescu.

De pagini pline de umană înțelegere, reconsiderare și chiar elogii se bucură Tiberiu Utan (redactor șef la „Gazeta Literară” între 1962 și 1967), Valeriu Cristea (cu a sa carte „testamentară” «Bagaje pentru paradis» , Lucian Raicu (noul coleg venit la „Gazeta literară” din 1962, stins la Paris în 2005, erudit și original eseist și critic empatic, printre altele, al universului ionescian, de unde și aforismul său „nimic din ceea ce este ionescian nu-mi este străin”), febrilul și „oniricul” Sorin Titel, Dana Dumitriu,

„modelul” Mircea Iorgulescu, Dan Laurențiu, poetul ce scrisese: „Toată viața mea/nu a fost/decât boală și artă/ceea ce am câștigat/nu va a fost decât sentimentul morții” (petrecute în 1998), surprins totuși în jurnal într-o fază avansată, jenantă de euforie bahică.

Să exemplificăm felul somptuos, învăluitoare și totuși algebric, marea simplitate aforistică a dicțiunii la care a ajuns diagnoza critică a lui Gabriel Dimisianu: „Cotidianul, contingentul, lumescul, sunt marcate în viziunea sa (a lui D. L., n.n.) de un semn negativ, delimitează un ținut al răului, un spațiu al descompunerii și înjosirii, al maculărilor nedorite. Sunt „grămada de gunoi a oamenilor” pe care poetul fusese abandonat, uitat pe nedrept. Și nu pregetă, pentru această impardonabilă nedreptate ce i s-a făcut să-l chestioneze pe Creator, căruia în zadar îi slujise, în zadar îi fusese „robul cel mai fidel”, „la porțile aurite”(....).”

De o la fel de pătrunzătoare analiză se bucură firea „retractilă, nesociabilă, bănuitoare” a Florenței Albu în tandem cu poezia acestei nefericite, bacoviene „fiice a Bărăganului”: „Să nu faci nimic/să nu faci decât să te uiți/în golul istoric/să faci istorie privind în gol/ascultând aclamațiile/ovațiile Golului-Gol”. Este un citat extraordinar al mizei existențiale a poetei, un mesaj fătăș antitotalitar. Emoționante pagini scrie Gabriel Dimisianu despre omul și poezia lui Cezar Baltag (ilustrându-și analiza cu un text poetic ce nu poate lipsi din nicio antologie a poeziei române postbelice). Sub titlul „Martorul obosit” Florin Mugur, mort doar la 57 de ani, este asemănat cu protagonistul cărții *M. Blecher, mai puțin cunoscut*. De o amplă evocare are parte poezia colegului său de la „România literară”, Ion Horea, cu ocazia împlinirii a 70 de ani, reîntâlnirea la UR pe 30 decembrie 1989 cu Dumitru Țepeneag, părintele onirismului (alături de Dimov, Daniel Turcea, Emil Brumar, Virgil →

DIALOG EPISTOLAR PE O TEMĂ DATĂ DE ION CREANGĂ

(urmare din p. 23)

obiceiul la scaldat, de pe când Adam-Babadam. După asta, mă mai scufundam de trei ori la rând, pentru Tatăl, pentru Fiul și Duhul Sfânt, și înc-o dată pentru Amin. Apoi mă trăgeam încetșor pe-o coastă, la marginea bălții, cât mi țî-i moronul, și mă uitam pe furis cum se joacă apa cu piciorușele cele mândre ale unor fete ce ghileau pânza din susul meu. Mai frumos lucru nici că se mai poate, cred!”

Ar fi de lămurit aici glosa *gligan*, *găligan* – din bulgară, *glig* (mistreț), cu sufix augmentativ *-an*, precum în *băiat*, *băietan*, ceea ce înseamnă că zbânțuitul de Ion era destul de mărișor, după cum l-ar trăda și interesul pentru jocul apei „cu piciorușele cele mândre ale unor fete ce ghileau pânza” în ... amonte! Această vârstă ieșită din „știoalna” copilăriei este probată și prin comparația „cât mi țî-i moronul” – venind în limba română, așijderea de la bulgari, *moruna* – pește ce atinge chiar și opt metri lungime în Marea Neagră, spre a nu mai pomeni și de *icrele negre!*

Descripția „obiceiului” de pe malul Ozanei are însă, dincolo de hazul goliciunii flacăușului privind cu poftă la picioarele fetelor ce-și albeau pânzele, un melanj interesant de elemente păgâne și creștine, ca să nu spunem chiar o precaută solidaritudine, „*făcînd parte dreaptă*” și Dumnezeuului creștin, cu piatra descântată la urechea *dreaptă*, și diavolului *păgân*, cu cea ținută la urechea *stîngă*, aruncate razant pe suprafața apei, spre deosebire de cele destinate ferecării puterii diavolești – înțuierii dracului ori a știoalnei –, care trebuiau azvîrlite vîrtos în sus și cît mai sus, astfel încît să cadă cu putere drept în mijlocul bulboanei. Cea din urmă vorbă conferea ceremoniei caracter sacrosanct prin cuvîntul *Amin*, din ebraicul *Amen*, adică *Adevărat!*

Altfel sus, copiii nu se jucau pur și simplu, ci prin asemenea „obicei” descântător purificau apa în care-și făceau scaldă și îndepărtau răul sau spurcăciunea ce s-ar fi apropiat și le-ar fi betejit trupurile curate.

Diminutivul *auraș* își are totuși temeiul, oricît de firav, în chiar obîrșia pietrelor de rîu din toate ținuturile românești. Precum povestesc și cele trei rîuri din Bucovina: *Suceava*, cu pietre roșii, maronii, albastre, verzi, albe, negre și chiar împetrișate cu fire aurii, aduse de la Șipotele și Izvoarele Sucevei; *Moldova*, cu grăunțe de fier, aramă și argint, cărate cu harabaua spre Mănăstirea Humorului – *Humor* însemnînd *repede*, întocmai ca *Bistrița* –, unde meșterii și călugării *băiași*, *băieși* le lămureau (limpezeau și străfirau) prin foc și pară, ferecînd icoane, cărți de învățătură sau chiar o statuie înfățișînd-o pe Maica Preacurată cu Pruncul Iisus în brațe și Voievodul Ștefan

închinîndu-li-se, statuie trimisă prin anul 1480 și ceva în Italia, către Mănăstirea din Loretta, unde era cuprinsă *Casa* (coliba) în care s-a născut Fecioara Maria!!! – și *Bistrița*, cu boabe de aur, pe care băieși le hăituiu peste cîte o blană de oaie priponită cu lîna în sus între bolovani, iar după două-trei zile, spînzurînd-o la soare, o scuturau de aur și rîului i-a rămas numele pînă în ziua de astăzi *Bistrița Aurie*.

Iar dacă am priceput miezul cuvîntului *auraș*, parcă ar fi vremea să ne întrebăm „cum rămîne de se leagă” asemenea slovă de ...vorba *păcuraș*, care n-are nici în clin, nici în mînc de a face prăci nemică nici cu ciobanul din *pecorarius* latinesc, strecurat din *pecus*, *-oris*, turmă de oi, cu izvorul fonetic în *pecunia* - oai, ci mai lesne ar fi de aflat în numele meșteșugarului ce extrage *fier*, *aramă*, *argint*, *aur* sau *păcură*, *dohot* din pielea – prin Bîrgaiele Bistriței drumul asfaltat e numit de oamenii locului *drum de piele!* – sau măruntaiele pămîntului, adică *băieș*, *băiaș*, *păcurar* sau *dohotar*. Pentru că acești specialiști lucrau într-o macro-industrie, înzestrată cu poloboace sau cofe dolofane, nu avem în limba marilor și bătrînilor înaintași diminutivele *păcurăraș* sau *dohotăraș*. Copilul și-a aflat însă o semantică pe măsură întrucît piatra apotropaică lipită de urechea lui era destul de mică, drept pentru care a botezat-o cu două înțelesuri: al metalului, *auraș*, precum și al meșterului, *păcuraș*.

De luat în seamă interdicția ca scaldatul copiilor să nu fie îngăduit decît după Sf. Ion, de la 24 iunie, motiv pentru care în popor Sfîntului Ioan Botezătorul i se spune și „Ionaș ce încălzește apele”, precum și într-un descîntec similar celui de pe valea Ozanei: „*Măi Ioane – Scintioane, / Scoate-mi apa din urechi / Că țî-oi da un castravechi.*” și amănuntul că pruncul „Sare într-un picior și zice de 3 ori așa... i-o ieșit apa pe două pietre calde, uscate, puse la ureche.” (Emilia Comișel, *Folclorul copiilor*, Studiu și antologie, Editura muzicală, București, 1982, texte, nr. 28, p. 127, versurile citate de Ion Creangă figurează întocmai sub nr. 14, p. 124-125, text cules de la Andrei Pavel, 8 ani, sat Spulber, județ Putna, 1937, și de la Andronache Ilie, 14 ani, din sat Salcia, județ Teleorman, 1940; cu melodia 20, p. 276, culeasă de la Popescu Maria, 12 ani, sat Ogretin, județ Prahova, 1948)

În unele locuri copiii i se adresează doar *apei*, cu promisiunea recompensei în *brînză*, ceea ce-i o reminiscență din interdicția să nu te scalzi pînă nu ai mîncat urdă sau caș proaspăt: „*Ieși, apă, dintr-o ureche, / Că-ți dă neica brînză veche; / Ieși, apă, dintr-amîndouă, / Că-ți dă neica brînză nouă.*” (ibidem, text nr. 18, p. 125, cules de la Toma Ioana, din sat Mănești, județ Argeș, 1941, și

melodie nr. 163, p. 299, culeasă de la Popa Octavian, din sat Mățău, județ Argeș, 1940) Altă invocație îl pomenește pe Mihai (probabil voievodul muntean) și pe Iuda: „*Ieș, apă, din ureche, / Că-ți dă neica para veche / Cu un mai, / Cu un pai, / Cu căciula lui Mihai. / Dă-mi încoace druga, / Să omor pă Iuda, / Iuda a murit, / Apa a ieșit.*” (ibidem, text nr. 23, cules de la un grup de copii din satul Andronache, 1936, din Brătășanca, județ Prahova, 1948)

Uneori copilul invocă un personaj bizar: „*Țui, țui, papagui, / Scoate apa din gutui; / Scoate apa din urechi, / Că țî-oi da parale vechi; / Și țî-oi spăla cofele / Și țî-oi bate dobele.*” (ibidem, text cules de la Farcaș Maria, din sat Izvoare, județ Prohova, 1942, p. 125, și melodia nr. 21, culeasă de la un grup de copii din Oteșani, județ Vîlcea, 1936, p. 304)

Piatra lipită de ureche pare a fi înzestrată cu funcția aspiratoare a lipitorilor, căci copiii cîntă și următoarele: „*Lipitori, lipitori, / Scoate apa din urechi / Că țî-oi da parale vechi. / Tu-ncui, eu descui / Cu cheia vornicului, / Împrejurul satului, / Taie apa dracului.*” (ibidem, nr. 26, p. 126, text cules de la un grup de copii din Turnu Severin, jud. Mehedinți, 1975)

Ritualul cu apa extirpată din ureche se desfășoară după următorul scenariu: descîntătorul ...descîntatului pornit să-și deșarte urechea burdușită cu apă caută o piatră arătoasă, rotundă și subțire, albă, verde, albastră, neagră, sidefată, însă uscată și caldă; o așează apăsat peste ureche, se apleacă spre pămînt cu urechea descîntabilă și sare cît mai sus în piciorul din acea parte a trupului, spre a spori forța gravitațională, amăgînd-o și prin cîntecul „*Auraș păcuraș, scoate apa din urechi*”, cu promisiunea fermă că-i va da „*parale vechi*”, adică monede din aur veritabil, încercate cu puteri miraculoase; că e vorba de o treabă metalurgicoasă, i se alătură și făgăduiala ecologistă „*Și țî-oi spăla cofele*” în care se clătea nisipul aurifer, dintr-un motiv ușor de înțeles – aurul, fiind un metal sacru, e mare păcat să se lucreze cu mîini murdare sau cu vase așijderea.

„*Și țî-oi bate dobele*” nu-i decît iconul sărbătorii ce trebuie să încununeze orice lucrare curată, spornică și plăcută lui Dumnezeu, întrucît a fost desăvîrșită în hotarele dintre Adevăr, Bine, Frumos, Libertate și Dreptate, chiar cînd e vorba de o joacă a copiilor.

Încît nouă, niște moșnegi hăituiți de ogarii chihăind etimilogii greu deslușibile, nu ne rămîne decît să căutăm cîte o piatră pe măsura urechilor noastre clăpăugite de curiozități și să tropăim într-un picior, cînd în stîngul, cînd în dreptul, cu atît mai vîrtos cu cît încă nu avem trebuință de vreun sufix cîrjalnic!!!

—> Mazilescu, Sorin Titel) despre care Dimisianu scrisese cel dintâi. Din acest curent al legiferării visului se vor nutri optzeciștii până la Corin Braga (n.1961).

Spre a nu fi bănuți de apologie, nu ne putem reprimă două observații: 1) omisiunea din propria biografie a perioadei 1964-1965, cînd, aflăm de pe Internet, criticul a lucrat la cotidianul „Scînteia”; 2) onestul critic nu suflă o vorbă despre tinerețea revoluționară a foiletonistului Nicolae Manolescu, plină de clișeele ideologice ale realismului socialist (vezi cartea lui M. Nițescu), devenit din 1990 directorul R.L. Reciclîndu-și din mers viziunea estetică, autorul „Contradicției lui Maiiorescu” a rămas în amintirea lui Gabriel Dimisianu nici mai mult nici mai puțin decît un „seducător”, a cărui *ars scribendi* performa, fascina, magnetiza, nu numai prin fosforescență și grila exclusiv estetică, ci și prin continuitatea sacerdoțiului critic și optimismul contagios al crezului său în revenirea la normalitate a societății românești. Așa o fi! Și totuși, est modus in rebus... acest

tip de exaltare nu vă stă în fire, domnule Gabriel Dimisianu..

Paginile de jurnal sporadic scris cu vădit scop autoterapeutic se citesc cu același interes. Adept al „dezbinării clarificatoare” din sânul breslei de după 1990, criticul își dă la iveală cît de uman (a se vedea vizitele la spital la eterna secretară și colegă Andriana Fianu, răpusă în anul 2000 de leucemie acută, și devenită membră post-mortem a USSR prin diligențele lui G.D.), are chiar puseuri de sinceritate (nu-i place să fie sărbătorit!, în schimb îi plac filmele cuplului Stan și Bran), autocritice, și chiar de răsfăț, evocă sejururile de la Cumpătu (unde profesorul Vicol, șahist reductabil, îl aștepta și la 94 de ani), de la vila scriitorilor de la Neptun. Trece în revistă participativ moartea (sinuciderea?) lui Deșliu în largul mării, moartea în 1992 a dramaturgului Băieșu în America (ce-l angajase între 1967 și 1968 la „Amfiteatru”), moartea în 1996 a lui Mircea Ciobanu („56 de ani neîmpliniți”). Autorul „se decomprimă” consemnînd banalitățile vieții, dar și ecurile

unor alegeri politice, mărturisindu-și opțiunea pentru „Emil”. Și din nou acordă spațiu și timp nefericirii: moartea lui Marin Sorescu în 1996, a lui Tomozei, a lui Cezar Baltag, a pictoriței Geta Năpăruș în 1997, în 1998 a lui Ștefan Bănulescu, la a cărui înmormîntare ia parte. Cartea se termină cu moartea și participarea diaristului la înmormîntarea lui Geo Dumitrescu în 2004 („s-a petrecut într-o dezolantă discreție”).

Nu lipsesc deplasările la Craiova, la Chișinău, la Brăila sau în Italia (cu microbuzul Uniunii), convorbirile telefonice cu Costache Olăreanu, cu Livius Ciocărlie, participarea ca autor la lansarea volumului „Lumea criticului”, întîlnirile admirabile, de pildă cea cu N. Stroescu-Stănișoară etc.

Scriitura, despre a cărei geneză și gestație criticul face prețioase mărturisiri, nu este lipsită de suspens, umor amar sau poantă finală, și nici de spirit autoproiectiv.

...copiii nu se
jucau pur și
simplu, ci prin
asemenea
„obicei”
descântător
purificau apa
în care-și
făceau scaldă
și îndepărtau
răul sau
spurcăciunea
ce s-ar fi
apropiat și
le-ar fi betejit
trupurile
curate.

Mariana Șenilă-Vasilu

O istorie subiectivă a artei (I)

„Qui pourrait tuer l'immortalité.”

Malraux

Obiectivitatea totală în artă este imposibilă, lucru de care profită criticii versatili de odinioară ca și de acum - câte vernisaje, tot atâtea genii. Nu poate fi vorba de obiectivitate în artă și din cauză că niciun alt domeniu nu include atâtea păreri subiective. Ar fi, deci, absurd să pretind că prezentul top ar fi altcum decât tot subiectiv. El propune o selecție doar, la care cititorul poate să adere sau pe care poate să o conteste. Pe de altă parte este necesar, pentru a fi înțeleasă, să explic care au fost criteriile pe baza cărora a fost alcătuit. Mai întâi n-am ținut cont de calificativul „cel mai”, eliminând astfel din selecție tablourile „celor mai mari” pictori din toate timpurile, fie pentru că erau prea cunoscute și, deci, aș fi mers pe o cale prea bătută, fie că oricât ar fi fost de celebri și admirați pictorii, lucrările lor nu mă mișcau. În al doilea rând am preferat picturile mai puțin cunoscute, peste care istoricii de artă, când nu le-au ignorat, au trecut doar în fugă. N-am ținut cont doar de desăvârșirea plastică a picturilor prezentate, ci și de emoția pe care o transmit, cea care face ca privitorul să intre în empatie cu pictorul. Din start am exclus acele opere de artă cu caracter demonstrativ-teoretic, pentru că, exceptând epoca modernă, pictura nu s-a făcut cu teorii. A nu se confunda însă

știința de a picta cu teoriile care n-au precedat niciodată artă, ci au fost doar concluziile unor fenomene/curente. Știința precede actul artistic - fără învățare n-au pictat decât naivii, restul a beneficiat de o educație -, pe când teoretizarea, devenită tic în ultimele aproape două sute de ani, au făcut-o persoane exterioare artei, cel mai adesea oameni de litere sau artiști care au putut în acest fel să recupereze handicapul mediocrității artei lor prin susținerea teoretică (vezi cazul André Lhote, forte în plan teoretic, dar plat în plan pictural). În fine, eu însămi fiind înainte de toate artist creator, venind din interiorul profesiei, e firesc să am propriile afinități, deci să fiu subiectivă.

Pentru onestitatea mărturisirilor, am preferat să prezint mai cu seamă acele picturi pe care le-am văzut la locul lor în muzee și doar în cazuri cu totul deosebite să risc să scriu despre lucrări pe care nu le-am văzut, însă ale căror semene, de același autor, îmi erau prea bine cunoscute. Ideea selecției a fost drastic constrângătoare, pe dinafară rămânând puzderie de alte opere de artă pe care le admir și le iubesc cu egală tandrețe precum pe cele aici prezentate. Inima e mai cuprinzătoare decât mintea și sufletul mai larg decât rațiunea care sacrifică adeseori lucruri care ne sunt la fel de dragi precum cele pe care le reținem din motive de logică. Îi las, de aceea, iubitorului de artă libertatea de a fi sau nu de acord cu propunerile mele.

DE LA ANONIMUL DE LA LASCAUX, LA GOYA

Picturile parietale de la Lascaux.

Perioada Paleoliticului superior (auragnascian)

Franța - provincia Dordogne

Muzeul parizian Orsay este celebru mai cu seamă datorită multitudinii de picturi impresioniste pe care le deține, începând cu „Dejunul pe iarbă” a lui Manet. Însă tot la Orsay, în două sau trei săli, pot fi văzute și uriașele tablouri ale pictorilor oficiali din a doua jumătate a secolului XIX, porecliți „pompieriști”. Având atâtea frumuseți de văzut, mi-am zis că nu merită să pierd vremea cu așa ceva. Cum însă îmi displace negarea fără argumente, într-o bună zi am trecut pragul acelor săli unde era expusă pictura pompieristică pentru a mă lămuri asupra motivului negării violente de către impresionisti a artei acestora. Tixite cu pânze supradimensionate, înfățișând subiecte pe măsură, mai cu seamă istorice, pictate după rețetă, cu meșteșug, dar fără har, „pânzeturile” erau deprimante. Cu deosebire pictura lui Cormon intitulată „Epoca de piatră” m-a înflorat prin aspectul ei de dioramă istorică. Caravana umană îmbrăcată în piei de animale, cu fețe îndobitocite se târăște printr-un peisaj deșertic înspre niciunde. Comentând „l'afreux tableau de Cormon”, George Bataille susținea ideea că acesta ar fi fost inspirat de niște versuri ale lui Victor Hugo. O fi așa, însă creația plastică îi aparține în întregime celui mai conservator dintre academiști a cărui prezență în juriile Saloanelor însemna respingerea sistematică a tablourilor impresioniste.

Trecând peste comentariul acid al lui G. Bataille privind acel „cumplit tablou”, pe mine m-a îngrozit altceva: primitivii aceia înfățișați de Cormon să fi fost autorii minunatelor picturi parietale din regiunea franco-cantabrică, în mod special a celor de la Lascaux și Altamira? Așa să fi arătat stră-stră-străbunii pictorilor de azi, niște monștri cu frunțile teșite și priviri animalice? Aștia să fi fost creatorii Artei, a doua întrupare spirituală după Cuvânt? Când, cum și care au fost mințile atinse de genialitate încât, la scară umană să repete gestul demiurgic al creării, în paralel cu Dumnezeu, a unei alte lumi, cea a Artei, singura care îl ridică pe om deasupra condiției animale?

Picturile de la Lascaux au însemnat pentru mine revelația cea mare asupra ce înseamnă a picta. După ce mă chinuisem patru ani și jumătate în Școala Medie/Liceul de Arte Plastice de la Cluj, desenând gipsuri și pictând naturi statice cu mere, rezultatul era zero. Până în ziua când noul profesor, Ion Mitrea, ne-a adus în atelier un album cu picturile rupestre de la Lascaux. Într-o clipă am înțeles că pictura înseamnă cu totul altceva decât stupidul întins al vopselei între limitele conturului străchinii cu

mere ori a pictării mocăite a unui portret. Vederea picturilor de la Lascaux a însemnat pentru mine momentul trezirii cum spun budiștii, al revelației privind libertatea de exprimare în pictură. Deși nu aveau la îndemână nimic din uneltele pictorului profesionist de azi; deși pictau la lumina unor feștile improvizate, pe o suprafață improprie și accidentată; deși drept colorii se serveau doar de oxizi de fier, de pământ, negru de fum și niscaiva argilă pe care le puneau, doar ei știu cu ce pensule încropite, imaginile create de primii *homo sapiens* cu multe milenii înainte de Hristos sunt de o uluitoare frumusețe și prospețime, astfel că la început nimănui nu-i venea să creadă că „Sextina Paleoliticului”, cum a fost numită pictura din grotă de la Lascaux-Montignac, a putut fi realizată de niște primitivi. Ca și în cazul Altamira, mulți au fost tentați să creadă într-o mistificare a vreunui artist modern atât de spontan arăta desenul, atât de proaspătă pictura și atât de bogată fantezia „pitecantropului” care a umplut pereții stâncosi ai peșterii cu imagini ale celor mai diverse animale. Ca să revină la acel moment de har al pictorului paleolitic, artei i-au trebuit milenii. Trasate cu șomoioagul, cu cine știe ce pensulă primitivă sau băț, liniile sunt

de o incredibilă suplețe și precizie: ele pun în mișcare imaginile, le dinamizează. Sunt linii vii care prin modulare crează senzația de volum, deși respectă întru totul regula nescrisă a suprafeței plane. Primii pictori deformau imaginile pentru a obține cea mai mare expresivitate. O singură nedumerire am: dacă erau capabili să picteze atât de realist vietățile, pentru care motiv atunci când reprezentau omul recurgeau la un schematism infantil? Ideea că

nu l-ar fi putut desene pe om la fel de bine ca pe taur, nu are teme. Aceiași ochi care observă animalul, îl văd la fel de clar și pe om; aceeași mână sigură care contura imaginea bovidelor sau ecvidelor, l-ar fi putut la fel de bine „încondeia” și pe om. În fond, trebuie acceptat adevărul după care aceeași pereche de ochi vedea totul și la fel, și că același creier îi dicta mâinii cum să traseze contururile.

Legenda după care pictura s-a născut atunci când o tânără grecoaică a trasat profilul iubitelui său ce pleca într-o călătorie pentru a-i păstra amintirea, e frumoasă dar falsă. Pictura s-a născut în realitate în Paleoliticul Superior, acum vreo 15-20.000 de ani. Ignorată din motive mai practice în perioadele următoare, pictura s-a trezit din uitare relativ târziu, după trecerea mai multor milenii, dar i-au fost necesare tot pe atâtea mii de ani ca să revină la marile virtuți ale începutului: simplitate, spontaneitate, exprimare liberă. Artiștii care au gândit tot pe atât de mult pe cât au lucrat, precum sculptorul Brâncuși, de exemplu, au înțeles că pentru a evolua, arta trebuie să se întoarcă la origini, la caracterul său simbolic și la capacitatea de sinteză, ambele pierdute nu se știe de ce pe drum. Nu la copierea aparențelor, ci la fondul gândirii „primitive”, care nu e deloc primitivă...

În fața fenomenului de disoluție a artei actuale, nu poți să nu te întrebi cum de a reușit pictorul din Paleolitic să creeze din nimic o capodoperă precum cea din grotă Lascaux? Cu niște unelte rudimentare și o minte presupus redusă a creat ceea ce, pe bună dreptate este numită „Sextina Paleoliticului”. *Ex nihilo, nihil* - se zice. Pe dos, din nimic, cu mai nimic, dar plin de har și simțire, unul din acei auregnasieni, mizerabil înfățișat de Cormon, a atins poala Celui-de-sus, care i-a dăruit genialitate și harul Creației. Arta într-un cuvânt.

„FLORA DE LA STABIAE”.

Pictură murală romană în encaustică, sec. I î.Hr.

Muzeul din Neapole

Istoria omenirii e plină de paradoxuri. Eruptia Vezuviului din 24 august 79, o catastrofă pentru locuitorii din preajma vulcanului (au fost îngropate atunci sub lavă și cenușă vulcanică orașele Pompei, Herculaneum și Stabiae), a devenit binefacere pentru arheologi și loc de pelerinaj istorico-turistic pentru publicul interesat de antichitate. Cel mai popular din cele trei orașe, care este și cel mai bine conservat, este Pompei. Într-una din vtile scoase la lumină de sub stratul gros de cenușă, Vila Misterelor, poate fi admirată o capodoperă a picturii romane, impropriu numită uneori „Nunțile Aldobrandine”. În realitate fragmentul de frescă/encaustică cu acest titlu se află în muzeul Vaticanului. Friza cu acest subiect îmbracă pereții încăperii pe laturile sale; ea are drept fundal al scenelor rituale în desfășurare acel

În fața fenomenului de disoluție a artei actuale, nu poți să nu te întrebi cum de a reușit pictorul din Paleolitic să creeze din nimic o capodoperă precum cea din grotă Lascaux?

roșu special cald bătând ușor în cărămiziu ce poartă numele de *roșu pompeian*. Fresca, cum este ea de obicei numită, are un secret tehnic datorită căruia cu toată trecerea timpului, culorile s-au păstrat foarte bine: după executarea picturii pe tencuiala special preparată, în final se așternea pe întreaga suprafață, cu ajutorul unor rulouri de marmură încălzite, un strat de ceară de albine. După unii, ceara ar fi fost utilizată chiar la prepararea culorilor, însă prima tehnică e și cea mai simplă și cea mai eficace. Procedul tehnic poartă numele de *encaustică*.

Deși frumusețea picturii de la Vila Misterelor m-a amuțit de încântare prin desen, compoziție și colorit, slăbiciunea mea în materie de pictură antică romană este „*Flora de la Stabiae*“. De fapt ar trebui să i se spună simplu, Flora, dar numele orașelului Stabiae așezat în partea de S-V a golfului Neapole, între Pompei și Sorrento, cunoscut azi sub denumirea de Castellammare (di Stabia) s-a lipit atât de puternic de pictură

încât nu mai pot fi despărțite. Decapată, pictura a fost transferată din vila în care a fost descoperită și dusă la Muzeul din Neapole.

„*Flora de la Stabiae*“ este una dintre cele mai frumoase imagini ale unui spate feminin, poate chiar unicul spate elegant și plin de grație care trădează și frumusețea nevăzută a feței modelului. Imaginea pictată e de o dezarmantă simplitate; pe un fundal verde pal crud cum e vegetația în primăvară pășește o tânără cu un coș de flori în brațe culegând din mers alte rămurele înflorite. Deși văzută din spate, mișcarea trupului are grație amintind deopotrivă și de siluetele feminine de pe vasele ceramice grecești, dar și de cele botticelliene. Spre deosebire însă de acestea, mișcarea Florei este reținută, abia simțită. Capul pe trei sferturi întors, mâna care culege flori și abia ridicarea ușoară a tălpii picioarelor, la atâta se reduce mișcarea ei. Risc să cred că mersul ei este mai mult interior decât exterior așa cum se întâmplă în cazul *Grațiilor* pictate de Botticelli ori a siluetelelor de pe ceramica antică elină.

Mișcarea este sugerată mai mult de linia veșmintelor redusă la minimum. Chitonul ocrui subliniază anatomia suplă și delicată a trupului tânăr. Un văl albăstrui, drapat în cute largi îl caligrafiază de la umăr până la poale; o ușoară curbă ce taie cromatic chitonul sugerează imaginea de vioară a corpului Florei. Ocrui auriu, albăstrui, câteva pete fine de alb ce sugerează florile și puritatea, totul pe un fond verde pal, cam la atât se reduce culoarea, însă judicioasele raporturi dintre ele dau impresia de bogăție cromatică.

Scriind despre pictura romană antică, istoricul de artă rus Mihail Alpatov se grăbea să reproșeze că ea „nu cunoaște o mișcare logică, în stare să pătrundă până în profunzimea tabloului“. Vrednicul și harnicul academician Alpatov fie a uitat că nu se judecă cu aceeași măsură arta diferitelor epoci, fie i-a scăpat faptul

că în pictura murală cea care dictează este bidimensionalitatea peretelui ce nu trebuie agresată prin niciun fel de adâncimi perspective ori de modeleuri barbare de genul celor de care André Lhote îl acuza pe Caravaggio spunând că „pictează așa cum se duc soldații la cârciumă“, adică violent.

Scriind despre „*Flora de la Stabiae*“ am riscat să folosesc cuvinte ajunse azi de dispreț criticii de artă: grație și frumusețe. Totuși, fără a cădea în dulcegărie, ele exprimă cât se poate de exact calitățile picturii de acum aproape două mii de ani. Scoaterea ei la suprafață a însemnat pentru arheologii care au descoperit-o exact ce reprezintă imaginea pictată a Florei, sosirea Primăverii.

PORTRETUL UNUI BĂRBAT CU BARBĂ. Pictură din oaza Fayum. Encaustică și tempera; a doua jumătate a secolului II. Muzeul Pușkin, Moscova

Supremele calități ale marilor opere de artă sunt originalitatea viziunii și frumusețea artistică. Înțelegea asta prea bine Serghei Diaghilev, critic de artă (a organizat prima expoziție de pictură impresionistă în Rusia), fondatorul, împreună cu Leon Bakst a Baletului Rus și maestru de dans, care le cerea artiștilor un singur lucru: „*Miră-mă!*“ Fără calitatea de a uimi, nicio operă de artă, pictură, dans sau muzică, nu stărnește interes. Există în marile muzee ale lumii galerii întregi prin care vizitatorul trece cu privirea inertă, fără cea mai mică tresărire de interes cu toate că, la vremea lor respective opere erau considerate perfecte. Așa se întâmplă, de exemplu, cu pictura neoclasică, cu cea academică și „pompiestică“, tus'trele „perfecte“ și reci precum sloiurile de gheață. Nu miră, nu încântă, nu-l opresc pe vizitator din maratonul muzeistic, nu emoționează și n-au urmă de zvâcnet de viață. Dar câtă uimire stărnesc portretele de la Fayum!

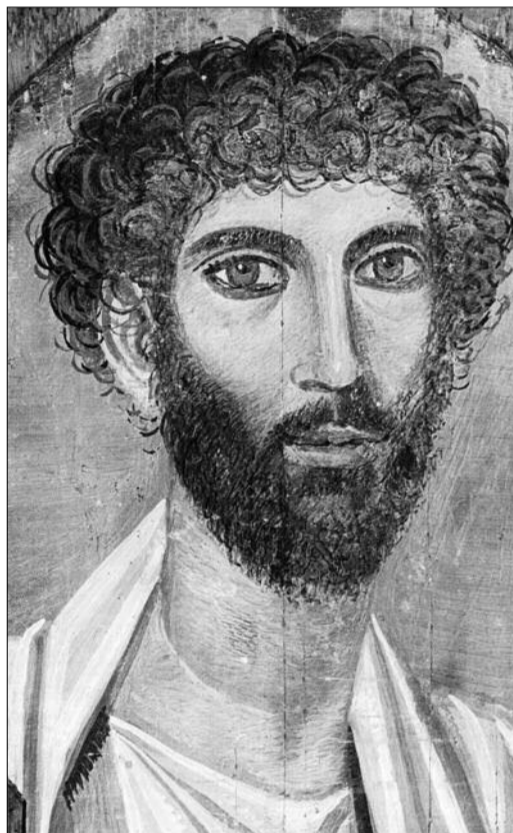
Descoperirea în 1887, în oaza Fayum din Egipt a ciudatelor mumii cu fețele acoperite de portrete pictate a stârnit un uriaș val de interes atât în rândul arheologilor, cât și al întregii lumi. Până atunci nu mai fusese văzut așa ceva, era un fenomen unic, fără precedent, dar și fără urmă. De la primul studiu despre civilizația și arta egipteană, „*Voyage en haute et basse Egipt*“ a lui Vivant Denon, publicat în 1802, și până în 1887 se încetățenise ideea unei arte egiptene canonice, imuabile, care nu s-a abătut milenii întregi de la tradiție. Singura excepție a făcut-o foarte scurta și eretica perioadă amarnită, cea a domniei lui Ahnaton/Ehnaton între 1364 și 1347. Ritualul funerar presupunea îmbalsămarea, mumificarea, închiderea mumiilor defunctului în mai multe sarcofage, pe care era sculptată figura defunctului. De portrete pictate, nici pomeneală. Și totuși, mumiile descoperite la Fayum aveau fața acoperită cu chipul defunctului pictat. Nu oricum, ci realist, puternic individualizat și tratat în cea mai modernă manieră picturală.

Ceea ce s-a petrecut în oaza Fayum, dar și la Antinoe este un caz greu de clasificat. Petrecut după ocupația Egiptului de către romani - după bătălia de la Actium și sinuciderea Cleopatrei, țara a devenit provincie romană -, fenomenul Fayum este încadrat ba în arta egipteană, ba în cea romană. Atunci când nu este ignorat. În realitate este vorba de o contopire artistică romano-egipteană. Din întâlnirea dintre conservatoarea tradiție egipteană și pictura romană s-a creat o artă care deși conține ambele caracteristici are drept rezultat altceva decât însumarea matematică a acestora. E altceva și altcum, unic și superior amândurora.

Dinastia Ptolemeilor, care a stăpânit Egiptul timp de aproape trei secole a înțeles un lucru esențial, că nu puteau să impună unei civilizații atât de vechi, cultura și arta greacă care le era străină. Prin urmare, în loc să forțeze nota, au înțeles să se adapteze ei la cutumele milenare egiptene, obiceiuri, tradiții, religie și cultul morților. Romanii, care au stăpânit Egiptul după ei, au preferat la rândul lor o politică prudentă, încercând mai degrabă o împăcare a contrariilor, inclusiv în ce privește religia și cultul morților. Nu mai e de mirare, de exemplu, răspândirea în arealul religios roman al cultului zeiței egiptene Isis, dar nici adoptarea în arta egipteană a portretului în maniera celor pictate la Pompei.

Nu că portretul ar fi lipsit din arta egipteană, el abundă în sculptură și în pictură, însă caracteristicile - esențializarea trăsăturilor și a volumelor, atemporalitatea și accentul pus pe generalizare -, îl deosebesc radical de portretul roman, individualist și realist în redarea expresiilor chipului până la limita naturalismului. Pe portretele de împărați romani se pot face studii psihiatrice, atât de bine sunt surprinse trăsăturile de caracter, lucru greu de citit însă în trăsăturile faraonilor egipteni, solemnii, rigizi și cu o expresie alb-neutră pe fața sculptată.

Portretele mumiilor de la Fayum sunt cu totul altceva și altcumva. Ca să se înțeleagă acest lucru, trebuie specificat că ele erau realizate după model, în timpul vieții, iar nu post-mortem cum se întâmplă cu portretele din pictura sau basoreliefurile egiptene. De aici suflul de viață care animă chipurile, de aici autenticitatea expresiilor, de aici energia imprimată în priviri care este foarte vie. Ochii mari ai celor portretizați, o caracteristică a picturii de la Fayum care avea să fie preluată de iconografia coptă/creștin-egipteană, au transparentă și luminozitate, lucru întâlnit doar în pictura în aer liber, în mod special a impresionistilor și, uneori, în portretele de la Pompei. Linia e sigură, culoarea proaspătă și radiind lumină, tehnica, liberă de orice fel de constrângeri. Cu tot realismul, portretele de la Fayum depășesc, în calități artistice și spontaneitate, plicticosul gen

al consemnării trăsăturilor fizice ale modelului, și mai cu seamă perioada în care au fost realizate. Prin larghețea pensulației, unele amintesc de portretele bune ale lui Frans Hals, prin bogăția cromatică și rafinament de cele ale lui Renoir. Un portret de femeie marcat de ridurile inerente îmbătrânirii duce cu gândul la chipurile seci și așchiate ale lui Bernard Buffet. Când mai știi și că abstracționismul nu-i creația lui Kandinsky, ci a lui Apeles, portretistul lui Alexandru cel Mare, devine evident că mult lăudatul modernism în artă nu ține de periodizarea făcută de istoricii de artă, ci de ceea ce André Lhote numea invariante, de ceea ce rămâne constant indiferent de perioadă. Așa că nu mai e de mirare când la perioade mari de timp apar viziuni artistice asemănătoare. Goticul are corespondent în expresionismul german al primei jumătăți a secolului XX, între baroc și operele perioadei helenistice există similitudini incontestabile, iar viziunea clasică revine ritmic în evoluția artistică ca o necesitate de reintroducere a elementului rațional de echilibru, după un răgaz mai tulbure când legile creației plastice au fost date peste cap. Reacția inversă este răspunsul la excesul de rigoare.

Portretele de la Fayum au fost creația unor artiști, geniali îndrăznesc să spun, dar ale căror nume precum și cele ale modelelor lor au fost înghițite de uitare, dar au supraviețuit timpului și sunt la fel de vii ca și în momentul când au fost pictate. Ele continuă să existe și impresioneze adevăratul iubitor de artă chiar dacă istoricii uită adesea barem să le pomenească.

Scriind despre pictura romană antică, istoricul de artă rus Mihail Alpatov se grăbea să reproșeze că ea „nu cunoaște o mișcare logică, în stare să pătrundă până în profunzimea tabloului“. Vrednicul și harnicul academician Alpatov fie a uitat că nu se judecă cu aceeași măsură arta diferitelor epoci, fie i-a scăpat faptul că în pictura murală cea care dictează este bidimensionalitatea peretelui ce nu trebuie agresată prin niciun fel de adâncimi perspective ori de modeleuri barbare de genul celor de care André Lhote îl acuza pe Caravaggio spunând că „pictează așa cum se duc soldații la cârciumă“, adică violent.

arte

Spectacol de folclor palestinian

Eveniment cultural și diplomatic de înaltă ținută la Pitești. Centrul Cultural Pitești și Ambasada Statului Palestina la București au organizat vineri, 22 iulie, în Piața Vasile Milea, un spectacol de folclor palestinian, susținut de un grup artistic din orașul Beit Jala din Palestina, localitate cu populație majoritar creștin-ortodoxă, înfrățită cu municipiul Pitești. Evenimentul, prezentat de poeta Denisa Popescu s-a desfășurat în prezența

ambasadorului extraordinar și plenipotențiar al Statului Palestina la București Fuad Kokaly, primarului orașului Beit Jala Nicola Khamis, consilierului municipal Nabila Daqaq, viceprimarilor Municipiului Pitești, Laurențiu Marian Zidaru și Sorin Apostoliceanu. Invitat special a fost primarul orașului Beit Sahur, localitatea de unde provine ambasadorul Palestinei. Manifestarea de un farmec aparte i-a atras pe concitadini, care preț de mai bine de un ceas, s-au bucurat de spectacolul amprentat cu fascinanta cultură a Orientului. Ambasadorul Statului Palestina la București, Excelența Sa Fuad Kokaly a vorbit în deschiderea manifestării: „Ne aflăm aici pentru întărirea relațiilor dintre Primăria Beit Jala și Primăria Pitești, pentru interesele comune ale celor două administrații și o să vă prezentăm o parte din tradițiile palestinieni, prin intermediul Grupului pentru cultură și artă Baladna, care înseamnă Țara noastră. Acest grup ne va oferi o imagine despre cultura și civilizația poporului palestinian, un popor civilizat, care merită să trăiască în libertate, suntem un popor care iubim viața și luptăm pentru viață. Ocupația reprezintă trecutul și nu viitorul, noi suntem ferm convinși că vom scăpa de această ocupație, lucru care va fi posibil cu sprijinul tuturor forțelor care iubesc pacea și libertatea, și cu siguranță orașul Pitești și populația sa sunt alături de noi”.

La rândul său, primarul orașului Beit Jala, Nicolae Khamis li s-a adresat celor prezenți: „Datorită Ambasadei Palestinei în România, acum mai bine de un an, am venit la Pitești, pentru a semna protocolul de cooperare împreună cu actualul primar, domnul Constantin Cornel Ionică, am adresat o invitație Primăriei Municipiului Pitești să participe alături de noi la Festivalul Păcii din

Beit Jala. Ne-a onorat o delegație formată din Domnul Primar Constantin Cornel Ionică, viceprimarul Sorin Apostoliceanu și alți reprezentanți ai municipalității. Apoi, am primit și noi invitația de a participa la Simfonia Lalelelor, unde intenționăm să aducem și Grupul artistic Baladna, care însă, din motive de viză nu a putut participa, însă a venit acum, spre a vă transmite mesajul nostru cultural. Am lansat deja invitația către Primăria Municipiului Pitești, să participe la Zilele Orașului Beit Jala și la o nouă ediție a Festivalului Păcii, care vor avea loc în perioada 22-25 septembrie. Îl invităm pe Domnul Primar Constantin Cornel Ionică să vină alături de noi cu un grup folcloric de la Pitești, este bine să vizitați orașul Beit Jala, care este aproape de orașul biblic Bethlehem, aveți ce vizita, și mă refer atât la obiectivele turistice, cât și la cele religioase. Cât despre Grupul artistic Baladna, vă pot spune că este format din peste 60 de tineri, băieți și fete, buni cunosători ai tradițiilor noastre și sperăm ca la ediția de anul viitor a Simfoniei Lalelelor, să participe cu un nou spectacol al tradițiilor palestinieni”.

Oficialitățile locale prezente la eveniment au apreciat demersurile culturale ale prietenilor din Palestina. Viceprimarul Laurențiu Marian Zidaru ne-a declarat: „Este o relație de colaborare care a demarat anul trecut, am urmat procedurile prevăzute de lege pentru această înfrățire, avem o hotărâre a Consiliului Local Pitești, prin care am stabilit schimburi culturale, educative, manifestări artistice și eventuale schimburi economice între orașele noastre. Anul trecut a avut loc un prim schimb de idei și urmează să dezvoltăm aceste relații, mai ales că văd că partenerii noștri sunt încântați de colaborare”.

Știri de la Centrul Cultural Pitești

Metamorfozele lui Marius Ivanovici

Centrul Cultural Pitești a organizat în luna iulie, expoziția de sculptură sub genericul „Metamorfoze”, realizată de artistul plastic Marius Ivanovici și invitații săi, elevi de la Liceul de Arte Dinu Lipatti, Secția Sculptură. Născut în anul 1975 la Pitești, Marius Ivanovici este absolvent al Facultății de Arte Plastice, Secția Sculptură, din cadrul Universității Naționale de Artă București, promoția 1999. În prezent este profesor la Liceul de Arte Dinu Lipatti din Pitești, unde le însuflă discipolilor săi pasiunea pentru modelarea pietrei și lemnului. Expoziția „Metamorfoze” vernisată în Complexul „Casa Cărții” a fost un argument în această privință, dar și un mod de promovare a artei plastice locale. La vernisaj au participat cu mesaje de apreciere și încurajări viceprimarul Municipiului Pitești, Laurențiu Marian Zidaru, poeta Denisa Popescu, artistul plastic

Constantin Samoilă, redactorul-șef al Revistei Carpatica, scriitorul Nicolae Cosmescu, profesorul-poet Constantin Vărășcanu.

prilej, au citit din poemele lor poezii Nicolae Ionescu, Liliana Rus, Virgil Diaconu, cărora li s-a alăturat medicul-poet Constantin Teodor Craifaleanu, care s-a remarcat prin volumele de versuri, lansate recent, tot la Centrul Cultural Pitești.

Expoziție de caligrafie

Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Ars Nova expoziția de caligrafie, sub genericul „Armonia scrisului”, realizată de Petre Ghilencea și nepoata sa, eleva

Alexia Vasile Ghilencea. Originar din comuna argeșeană Hârșești, autorul este absolvent al unei școli tehnice de construcții civile și industriale, iar după pensionare a urmat cursurile de caligrafie la Biblioteca Județeană Dinicu Golescu, sub îndrumarea profesoarei Lucreția Picui. Nepoata sa, Alexia Vasile Ghilencea are chemarea caligrafiei, desenului, baletului și poeziei. Împreună au vernisat expoziția găzduită de Centrul Cultural Pitești, eveniment la care au luat cuvântul poeta Denisa Popescu, profesoara Lucreția Picui, artistul plastic Constantin Samoilă, profesorul-poet Constantin Vărășcanu, medicul-poet Constantin Teodor Craifaleanu, soția, fiica și ginerele distinsului autor. Atmosfera caldă, familială a fost completată de un moment de balet, oferit de tânăra autoare, Alexia Vasile Ghilencea, elevă la Școala Mihai Eminescu din Pitești.

Pagină realizată de CARMEN ELENA SALUB

actualitate

Clubul Cafeneaua literară

Centrul Cultural Pitești a organizat în Sala Simpozion, o nouă ediție a Clubului Cafeneaua literară. Evenimentul a cuprins o lectură, susținută din propriile creații, de membri ai redacției revistei *Cafeneaua literară*, publicație lunară, editată de Centrul Cultural Pitești și condusă de poetul Virgil Diaconu. Cu acest

Concursul național de creație poetică „Ion Pillat” – „Acolo unde-n Argeș...”

Ediția a VIII-a, Pitești, 14-15 octombrie 2016

Concursul se adresează creatorilor de poezie care nu au depășit vârsta de 35 de ani, nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor și nu au volume tipărite. Fiecare concurent va trimite 7 (șapte) poezii (nu mai mult de 10 pagini), purtând fiecare în loc de semnătură un motto care se va regăsi și pe un plic închis ce va conține datele personale ale autorului: numele, prenumele, vârsta, profesia, adresa, telefonul etc.

Lucrările, dactilografiate sau culese la calculator în 3 (trei) exemplare, la 1,5 rânduri, Times New Roman, **vor fi trimise** cu mențiunea *Pentru concursul de poezie „Ion Pillat”, până la data de 9 septembrie 2016, pe adresa Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș, str. Armand Călinescu, nr. 14, Pitești, județul Argeș, cod poștal 110047, tel./fax: 0248-219080.* Creațiile trimise la concurs nu se înapoiază.

Juriul, alcătuit din specialiști în literatură (poeti, critici, editori), va acorda următoarele premii: ● Marele premiu al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș – în valoare de 1.100 lei; ● Premiul Centrului de Cultură „Brătianu” – Ștefănești, Vila „Florica” – în valoare de 500 lei; ● Premiul Bibliotecii Județene Argeș „Dinicu Golescu” – Pitești – în valoare de 500 lei; ●

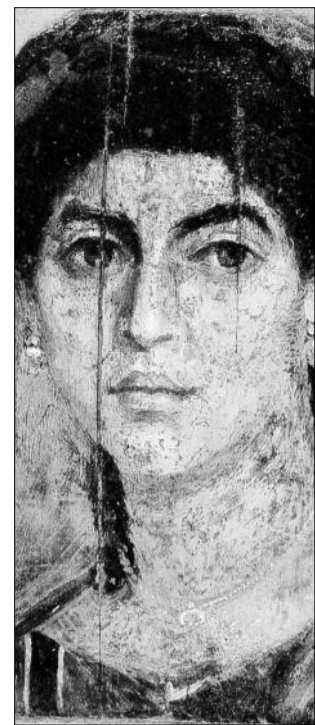
Premiul Revistei de cultură „Argeș” – în valoare de 500 lei. În funcție de valoarea ridicată a acestei ediții, se mai pot acorda și alte premii speciale, oferite de edituri, reviste, cotidiene și sponsori din Pitești și județul Argeș.

Festivitatea de finalizare a concursului, decernarea premiilor și gala laureaților vor avea loc vineri 14 octombrie 2016, la Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș. Cu această ocazie se va desfășura un simpozion având ca temă generală evoluția poeziei contemporane. Organizatorii vor anunța din timp premiații, pentru a putea fi prezenți la manifestare. Cheltuielile de cazare și masă vor fi suportate de către organizatori.

În funcție de aportul instituțiilor implicate, organizatorii își rezervă dreptul de a redistribui sau de a nu acorda unele premii.

Notă: Câștigătorul Marelui Premiu nu mai poate participa la edițiile următoare ale concursului.

Organizatori: Consiliul Județean Argeș, Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș, Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” – Pitești, Centrul de Cultură „Brătianu” – Florica – Ștefănești, Centrul Cultural Pitești

FESTIVALUL-CONCURS NAȚIONAL DE CREAȚIE LITERARĂ „AVANGARDA XXII”

Ediția a XV - a, Bacău-Tescani, 29 septembrie - 1 octombrie 2016

Fundația Culturală „Georgeta și Mircea Cancicov” organizează cea de-a XIV - a ediție *Festivalului-Concurs Național de Creație Literară „Avangarda XXII”*, manifestare care își propune descoperirea și promovarea creatorilor de poezie, proză scurtă, teatru scurt, critică literară și eseu - tineri și adulți, începători și profesioniști -, a celui mai bun debut în volum, a celor mai buni poeți consacrați, precum și a celei mai bune antologii de autor, identificarea și promovarea celor mai valoroase reviste literare și de cultură. De asemenea, inițiativa își mai propune descoperirea și promovarea valorilor autentice băcăuane prin acordarea Premiilor Anuale ale Fundației „Georgeta și Mircea Cancicov” pentru Literatură, Cultură, Arte și Jurnalism.

La această competiție pot participa:

I. Creatori de poezie, proză scurtă, teatru și critică literară și/sau eseu, care:

■ nu au depășit vârsta de 47 de ani și nu au debutat editorial ■ au debutat editorial în perioada 2015 și nu au depășit vârsta de 47 de ani ■ nu au depășit vârsta de 65 de ani (scriitori profesioniști), precum și

II. Autori de antologii (din creația unui singur sau a mai multor poeți), apărute în 2015

III. Reviste literare și de cultură

IV. Creatori din domeniile literaturii, culturii, artelor, științei și învățământului

I. Concurenții care nu au depășit vârsta de 47 de ani, nu au debutat editorial și nu au primit premiul de debut în volum în edițiile anterioare vor expedia un număr de minimum: - un grupaj de 10 poezii, - 3 lucrări de proză însumând maxim 8 pagini, - 1 - 2 piese de teatru scurt, - 2 lucrări de critică literară/eseu de circa 4-5 pagini.

Lucrările vor fi editate în word, cu fontul Times New Roman, corp 12, la un rând și jumătate, cu diacritice. Lucrările vor purta un motto, iar fișa autorilor (care va conține, în mod obligatoriu, o copie scanată a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie. ■ Poeții consacrați, care nu au depășit vârsta de 65 de ani, vor trimite minimum trei titluri de cărți reprezentative, un CD cu cartea în PDF, o copie scanată a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie. ■ Poeții consacrați, care nu au depășit vârsta de 65 de ani, vor trimite minimum trei titluri de cărți reprezentative, un CD cu cartea în PDF, o copie scanată a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie.

Conținutul CD-ului va fi transmis obligatoriu și la adresa de e-mail: fundatiacanicov@yahoo.com

■ ■ Concurenții care au debutat editorial în anul 2015 și nu au depășit vârsta de 47 de ani vor trimite trei exemplare din cartea apărută, un CD cu cartea în PDF, o copie scanată a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie. ■ Poeții consacrați, care nu au depășit vârsta de 65 de ani, vor trimite minimum trei titluri de cărți reprezentative, un CD cu cartea în PDF, o copie scanată a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie.

și o fotografie.

Același lucru este valabil și pentru editorii (responsabilii, îngrijitorii) antologiilor care cuprind creațiile mai multor poeți.

■ Poeții profesioniști, care și-au scos o antologie din creația proprie în anul 2015, vor trimite trei exemplare din cartea respectivă, un CD cu cartea în PDF, o copie scanată a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie. ■ Prozatorii, dramaturgii și criticii literari vor trimite o carte editată în anul 2015, în trei exemplare, un CD cu cartea în PDF, o copie scanată a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie. ■ Directorii (redactorii-șefi) publicațiilor literare și de cultură de limbă română, din țară și străinătate vor trimite cel puțin trei numere reprezentative apărute în cursul anului 2015, un CD o copie scanată a cărții de identitate, un curriculum vitae și o fotografie.

Toate lucrările vor fi expediate până la data de **26 august 2016** (data poștei), pe adresa: **Direcția Județeană pentru Cultură Bacău, Strada 9 Mai nr. 33, etaj III, C.P. 600066, cu mențiunea: „Pentru Festivalul de Creație Literară Avangarda XXII”.**

Concurenții premiazii vor fi, în prealabil, anunțați telefonic sau prin poșta electronică în vederea participării la festivitatea prilejuită de acest eveniment. Organizatorul va asigura transportul, masa și cazarea pentru invitați și laureați. Manuscrisele, revistele, cărțile și CD-urile nu se înapoiază.

II. Până la data 26 august 2016, creatorii din domeniile literaturii vor trimite prin poștă sau vor depune la sediul Direcției Județene pentru Cultură Bacău: - o carte de poezie editată în 2015 sau minimum două grupaje de poezie publicate în reviste literare anul trecut, - o carte de proză editată în 2015 sau minimum două proze publicate în reviste literare anul trecut, - o carte de critică literară editată în 2015 sau minimum două articole publicate în reviste literare anul trecut. Artiștii plastici vor depune minimum trei lucrări semnate în anul 2015. Dirijorii de orchestre sau coruri, soliștii vocali și instrumentiști, ansamblurile folclorice vor depune -pe CD sau stik - minimum trei piese prezentate la trei spectacole diferite în anul 2014. Jurnaliștii vor depune minimum trei reportaje sau anchete sau interviuri, indiferent de mărimea lor, și cinci note sau știri - toate publicate în anul 2015.

Lucrările, însoțite de un CV, vor purta mențiunea: **„Pentru Premiile Anuale ale Fundației Culturale Cancicov”.**

Premiile:
Pentru prozatorii consacrați, care nu au depășit vârsta de 65 de ani:

■ Premiul de Excelență pentru cea mai bună carte de proză a anului 2015

Pentru poeții consacrați, care nu au depășit vârsta de 65 de ani:

■ Premiul de Excelență pentru cea mai bună carte de poezie a anului 2015

Pentru dramaturgii consacrați, care nu au depășit vârsta de 65 de ani:

■ Premiul de Excelență pentru cea mai bună carte de teatru a anului 2015

Pentru criticii literari consacrați, care nu au depășit vârsta de 65 de ani:

■ Premiul de Excelență „pentru cea mai bună carte de critică literară a anului 2015

Pentru poeții care au debutat editorial în anul 2015 și care nu au depășit vârsta de 47 de ani:

■ Premiul de Excelență pentru cea mai bună carte de debut a anului 2015

Pentru cea mai bună antologie (inclusiv de autor) de poezie a anilor 2015:

■ Premiul de Excelență

Pentru poeții care nu au debutat editorial și nu au depășit vârsta de 47 de ani:

■ Premiul de debut în volum al *Editurii Fundației Culturale Cancicov Bacău*

La această categorie se vor mai acorda Premiile II și III, trei mențiuni, precum și premiile unor reviste literare.

Pentru cea mai bună revistă literară și de cultură a anului 2015:

■ Premiul de Excelență al FUNDĂȚIEI CULTURALE „GEORGETA ȘI MIRCEA CANCICOV”

Pentru întreaga creație literară și/sau pentru întreaga activitate depusă la o revistă aflată sub egida Uniunii Scriitorilor din România, Juriul va acorda:

■ Premiul „OPERA OMNIA” sau PREMIUL DE EXCELENȚĂ

PREMIILE ANUALE ALE FUNDĂȚIEI CULTURALE „GEORGETA ȘI MIRCEA CANCICOV” PENTRU LITERATURĂ, CULTURĂ, ARTE ȘI JURNALISM

În vederea stimulării și promovării la nivel local, național și internațional a creatorilor băcăuani din domeniile literaturii, artelor, științei și învățământului, juriul constituit va acorda:

■ Premiul de Excelență pentru cea mai bună carte de poezie a anului 2015

■ Premiul de Excelență pentru cea mai bună carte de proză a anului 2015

■ Premiul de Excelență pentru cel mai bun artist plastic al anului 2015

■ Premiul de Excelență pentru cel mai bun jurnalist al anului 2015

■ Premiul de Excelență pentru cel mai bun solist-vocal/ instrumentist al anului 2015

Relații: mobil: **0721/861045**

E-mail: fundatiacanicov@yahoo.com

Director Festival, Victor Munteanu

Nota redacției:
*O revistă are, în mod logic, un program estetic propriu. În schimb tendința scriitorilor actuali – incitați de tehnica ultramodernă – este să trimită același text la cât mai multe publicații. Ceea ce nivelează peisajul revuistic până la omogenizarea totală. De aceea, îi anunțăm pe colaboratorii noștri că **Argeș nu publică decât texte originale, care nu au apărut inițial în volume, reviste etc., iar textele nu le primește decât în format electronic, cu diacritice.***

Număr ilustrat cu portrete de la Fayum, Egipt.

concurșuri

Revista ARGES poate fi procurată și prin comandă directă la sediul, cu plata ramburs, cheltuielile de expediție fiind suportate de către expeditor.

IMPORTANT! Vă puteți abona pentru anul 2016, costul abonamentului fiind de 42 lei/an. Plata se face prin mandat poștal pe numele CRISTINA LINTESCU, Centrul Cultural Pitești, Casa Cărții, Pitești, O.P. 1, cod 110013. Tel./fax: 0248/219976.

ARGES

● Revistă lunară de cultură
● Apare sub egida Consiliului Local, a Primăriei Pitești și a Uniunii Scriitorilor din România
● Editată de Centrul Cultural Pitești
● Membră ARIEL

Senior editor:
CALINIC, Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului
Redactor-șef: **DUMITRU AUGUSTIN DOMAN** (augustindoman@yahoo.com, <http://www.blogdoman.blogspot.com>)
Consilieri editoriali:
NICOLAE OPREA, MARIN IONIȚĂ
Secretar de redacție: **SIMONA FUSARU** (s_fusaru@yahoo.com, <http://www.fusaru.blogspot.com>).
Redactori: **MARIANA ȘENILĂ-VASILIU, MIRCEA BÂRSILĂ, AUREL SIBICEANU**

Redacția:
Pitești,
Casa Cărții,
Centrul Cultural Pitești;
http:
www.centrul-cultural-pitești.ro;
tel./fax: 0248/219976
ISSN: 1221-2350
Tiparul executat la SC Argeșul liber SA

ARG PRESS

Fiecare autor care semnează în revista ARGES răspunde moral și juridic de conținutul afirmațiilor sale. Textele și fotografiile aduse în redacție nu se înapoiază.